

Nr 157.

Ankom till riksdagens kansli den 20 maj 1938 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ortnamnskommissionen m. m. jämte en i ämnet väckt motion.

(2:a avd.)

1:o) Ortnamnskommissionen: Bidrag till sammanslutningar, som bedriva ortnamnsundersökningar. I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1938/39 har Kungl. Maj:t (punkten 92, sid. 181—190, av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1938) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1938/39 anvisa dels till ortnamnskommissionen ett anslag av 32,000 kronor, dels ock till bidrag till sammanslutningar, som bedriva ortnamnsundersökningar, ett anslag av 1,500 kronor.

Ortnamnskommissionen åtnjuter för närvarande ett anslag å riksstaten av 6,500 kronor för bestridande av med ortnamnsundersökningarna förenade kostnader. Dessutom har kommissionen åtnjutit anslag av lotterimedel; för vart och ett av kalenderåren 1931—37 uppgick lotterimedelsanslaget till 74,000 kronor, medan för år 1938 beviljats 50,000 kronor. Kungl. Maj:ts förslag innebär nu, att kostnaderna för ortnamnskommissionens verksamhet helt skola bestridas genom anslag å riksstaten. För detta ändamål har beräknats en summa av 6,500 kronor, motsvarande det löpande budgetårets riksstatsanslag, med tillägg av 25,000 kronor, motsvarande hälften av det lotterimedelsanslag, som beviljats för kalenderåret 1938. Till det sålunda beräknade anslaget, tillhopa 31,500 kronor, hava lagts 500 kronor, avseende kostnaderna under senare hälften av nästa budgetår för *inventering av finska ortnamn*; detta arbete utföres genom professorn B. Collinders försorg, som för detta ändamål under år 1938 erhållit ett lotterimedelsanslag av 1,000 kronor.

Under det föreslagna anslaget å 1,500 kronor till bidrag till sammanslutningar, som bedriva ortnamnsundersökningar, hava sammanförts anslag till dels *sydsvenska ortnamnssällskapet* och dels *institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs högskola*. För ortnamnsundersökningar, som bedrivs av sistnämnda två sammanslutningar, utgå för närvarande lotterimedelsanslag, som för år 1938 uppgå till respektive 2,000 kronor och 1,000 kronor.

I samband med förordandet av förevarande anslag till ortnamnskommissionen har departementschefen uttalat, att i samband med anslagsäskanden för ett kommande budgetår borde från vederbörandes sida förebringas en i detalj gående plan rörande verksamhetens fortsatta bedrivande, upptagande jämväl uppgifter rörande den tid, som kunde återstå, innan de pågående inventerings- eller kompletteringsarbetena kunde vara slutförda. I samband härmed borde för ortnamnskommissionens del upptagas frågan, om icke det till denna institution utgående statsanslaget borde enligt de numera tillämpade principerna för uppställning av anslag till statsmyndigheter fördelas på anslag till avlöningar — disponerat enligt personalförteckning och avlöningsstat, vilka av riksdagen godkändes — anslag till omkostnader och anslag till materiel m. m. En fastare reglering av kommissionens anslagsförhållanden på sätt nu antytts syntes med hänsyn till kommissionens ställning av administrativt organ för namnregleringsärenden vara en naturlig och önskvärd åtgärd, vilken även komme att möjliggöra en bättre överblick över kommissionens anslagsförhållanden än som nu kunde erhållas.

Utskottet.

Utskottet, som icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts ifrågasatt förslag och som ansluter sig till vad av departementschefen yttrats om upprättandet av en plan för verksamhetens fortsatta bedrivande, får hemställa,

att riksdagen må för budgetåret 1938/39 anvisa

a) till *Ortnamnskommissionen* ett anslag av 32,000 kronor;

b) till *Bidrag till sammanslutningar, som bedriva ortnamnsundersökningar*, ett anslag av 1,500 kronor.

2:o) **Landsmålsundersökningarna i riket.** Kungl. Maj:t har (punkten 93, sid. 190—197) föreslagit riksdagen att till landsmålsundersökningarna i riket för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 175,400 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas, att det sålunda äskade anslaget avses skola disponeras för följande särskilda ändamål med nedanstående belopp, nämligen

Till landsmålsarkivet i Uppsala	kronor 130,250
» landsmålsundersökningarna i Lund	» 39,150
» institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs högskola för fortsättande av vissa dialektforskningar	» 6,000

Summa kronor 175,400.

Kungl. Maj:ts förslag, vilket innebär, att kostnaderna för nämnda ändamål hädanefter böra bestridas helt genom anslag å riksstaten i stället för såsom nu delvis genom riksstatsanslag och delvis genom lotterimedelsanslag, medför en höjning av de för ändamålen å riksstaten uppförda anslagsmedlen med 106,000 kronor. De lotterimedel, som för ifrågavarande ändamål anvisats för arbetsåret 1937—38, uppgå till sammanlagt 111,000 kronor.

Departementschefen har — liksom i fråga om ortnamnskommissionen — ifrågasatt, att till ett kommande år borde upptagas frågan om en uppdelning av ifrågavarande anslagsmedel på avlöningar, omkostnader och materiel m. m.

Utskottet biträder vad av Kungl. Maj:t föreslagits och hemställer således, Utskottet.

att riksdagen må till *Landsmålsundersökningarna i riket* för budgetåret 1938/39 anvisa ett *förslagsanslag* av 175,400 kronor.

3:o) **Understödjande av svensk folkminnesforskning.** Kungl. Maj:t har (punkten 94, sid. 198—202) föreslagit riksdagen att till understödjande av svensk folkminnesforskning för budgetåret 1938/39 anvisa ett anslag av 44,400 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått en inom första kammaren av herr *Fredrik Ström m. fl.* väckt motion (I: 61), vari hemställts, att riksdagen måtte i en skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en utredning avseende folkminnesforskningens ytterligare stödjande och befrämjande i vårt land.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det motionsvis framförda yrkandet, hänvisas till motionen.

Det av Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet skulle — enligt vad av statsrådsprotokollet inhämtas — fördelas med 32,400 kronor till *Hyltén-Cavallius' stiftelse för svensk folkminnesforskning* och med 12,000 kronor till *institutet för folkminnesforskning vid Göteborgs högskola*.

Nämnda *stiftelse* åtnjuter för närvarande dels ett riksstatsanslag — för innevarande budgetår uppfört med 11,700 kronor — och dels lotterimedelsanslag, för arbetsåret 1937/38 uppgående till 22,000 kronor, varav 7,000 kronor till vissa engångsutgifter. Lotterimedelsanslagen avses hädanefter komma att upphöra, och Kungl. Maj:ts förslag innebär för stiftelsens del, att det ordinarie riksstatsanslaget utökats med dels 15,000 kronor, motsvarande det under de senare åren utgående löpande lotterimedelsanslaget, och dels 5,700 kronor för bestridande av med inflytt-

ning i stiftelsens av Lunds universitet tillhandahållna nya lokaler för-
enade engångskostnader. — Departementschefen har i detta samman-
hang förklarat, att han icke ämnade för nästa budgetår tillstyrka ett
av det större akademiska konsistoriet i Lund framlagt förslag om inrät-
tande av en professur i folkminnesforskning och en assistentbefattning
i samma ämne vid Lunds universitet.

Ovannämnda *folkminnesinstitut* har under de senaste arbetsåren åt-
njutit ett årligt understöd av lotterimedel om 12,000 kronor. Kungl.
Maj:t har nu — då lotterimedel förutsättas icke längre skola utgå till
ändamålet — föreslagit, att å riksstaten uppföres ett motsvarande anslag.

Utskottet.

Utskottet, som i anslutning till vad av de ovannämnda motionärerna
anförts vill framhålla betydelsen av att vårt lands folkminnen systema-
tiskt utforskas och uppptecknas, har icke något att erinra mot Kungl.
Maj:ts förslag om överflyttning till riksstaten av de anslag, som för
detta ändamål hittills utgått av lotterimedel. De föreliggande anslags-
beräkningarna, vilka utmynna i en höjning av åttonde huvudtitelns
slutsumma med 32,700 kronor, biträdas av utskottet.

Däremot finner sig utskottet icke kunna tillstyrka, att riksdagen, på
sätt motionärerna yrkat, hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning avse-
ende folkminnesforskningens ytterligare stödjande och befrämjande. Det
är uppenbart, att de institutioner, som ägna sig åt dessa forskningsupp-
gifter och som erhålla bidrag av allmänna medel, hava fördel av att stå
i samarbete med de andra institutioner, exempelvis folkbildningsorgani-
sationer, som kunna tänkas vara intresserade av att folkminnena beva-
ras, och att nämnda institutioner över huvud taget på egen hand och
på bästa sätt söka tillvarataga de möjligheter som kunna yppa sig att
ytterligare stödja och befrämja folkminnesforskningen. Utskottet finner
anledning icke föreligga för riksdagen att hos Kungl. Maj:t påkalla en
utredning av den art, som av motionärerna angivits.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag
och med avslag å den ovannämnda motionen (I: 61), till
Understödjande av svensk folkminnesforskning för bud-
getåret 1938/39 anvisa ett anslag av 44,400 kronor.

Stockholm den 20 maj 1938.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Nilsson* i Gränebo, *Olof Olsson*, *Nilsson* i Malmö, *Svensson* i Kompersmåla, *Oscar Olsson*, *Asplund*, *Nilsson* i Landeryd, *Gustafsson* i Benestad, *Andrén*, *Carlström*, *Bäcklund* och *Bäckström*; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock*, *Eriksson* i Stockholm, *Jeppsson*, *Persson* i Falla, *Jonsson* i Eskilstuna, *Ward*, *Holmdahl*, *Isacsson*, *Andersson* i Södergård, *Weijne*, *Andersson* i Malmö och *Hansson* i Rubbestad.
